

САНАА ОЛОХ

Чурагч үзүүхүр хаана

От ыйын
14 күнэ
ЧЭППИЭР
№ 82
(9299)

ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

СР ПРАВИТЕЛЬСТВОТА 2005 С. ТОХСУННЬУ 29 КҮНҮНЭЭБИ 30 №-ДЭЭХ УУРААБЫНАН ЧУРАПЧЫ УЛУУҢУГАР СҮӨҢҮ АҢЫЛЫГЫН БЭЛЭМНЭЭНИНГЭ ТИЭРДИБИТ БЫЛААНА

НЭИЛИНЭ КТЭР	Оттуур хөдүг уолсай нон(гек тап)	2005 с. былаан.	Страховой оту бэлэмнээн	Сүтэһиннээх аһмалыг ба лэһиннээх	2004 с. туолуута	Звенно ахса ана	Ол иһигэрт				Удалыр техника	Оттооһунга улуустан с аһмалыг ба лэһиннээх
Мех	вод/мех	коро-пан	панн.									
1. Бодуур	2433	2900	400	75	2754	33	3	4	11	15	54	Ядрихинский В.М.
2. Одылуур	3788	2500		35	1832	70	3	67			85	Окороков Е.Е.
3. Хатты	2870	1900		150	1850	84		63	21		72	Иусташова А.С.
4. Болтык	3000	1800		47	1700	28		27		1	45	Макарова М.Н.
5. Хоптово	2353	2000		150	1800	79		55	7	17	80	Наумов П.М.
6. Хадаар	2864	1700		45	1250	22		4	10	8	43	Никонова Е.А.
7. Хайахсыт	2092	1800			1370	53	3	20	2	5	70	Сухариков Е.Е.
8. Чакыр	2057	2100			2057	32		18	12		56	Карвалин А.М.
9. Мутудай	1313	2100		180	1700	38		30	5	3	86	Самаринский Г.В.
10. Төлөй	1441	1300		150	1102	28		24		4	36	Носовичев А.Т.
11. Кытааных	1813	1650			1296	38		30	6	2	43	Попов Н.Н.
12. Алабар	1627	1600		180	1445	13		8	5		43	Сибирев М.Г.
13. Бахсы	1084	1150			1086	29	2	25	1	1	43	Захаров А.А.
14. Арылалык	1485	1200			1100	25		8	17		42	Баранова А.И.
15. Сыланг	3632	3000		90	2700	76	1	70	5		87	Манаров П.М.
16. Соловьев	1689	2400	400	200	2190	40	2	33		5	55	Окочинский Н.В.
17. Чуралчы сал	1030	2600			2260	95		67	10	18	65	Монистарев А.Г.
18. Маддяхен	220	250			250	16		16			16	Пестерев С.Н.
19. Туоһ	510	450		80	380	10		5	5		14	Монистарев О.П.
20. МТС/сенаж/				1375								
Улуус үрдүгү:	37301	34400	800	2757	30122	809	14	574	117	79	1035	

Хос быһаары:

— ити 2757 тонна күөх үүнээйиттэн 1375 тонна сенажка анаан бэлэмнэннэ;
— оттооһунга барыта 5707 киһи кыттабы, ол иһиттэн 65 ТХПК, 912 бааһынай хаһаайыстыбалар, 4730 нэһилээннэ дьон.

ТЫА ХАҢААЙЫСТЫБАТЫН УПРАВЛЕНИЕТА.

Оттооһун - 2005

ОТТООҢУН: ОЛ ПОЛИТИКАТА, БИЛГЭТЭ

От ыйын 6 күнүгэр улуус дьаһалтатыгар оттооһунга аналлаах улахан сүбэ мунньах ытылынна. Манна нэһиликтэр баһылыктара, кинилэри сэргэ бу тустаах боппуруоска сыһаннаах тэрилтэлэр салайааччылары кытыннылар. Мунньагы улуус баһылыга И.Н.Аммосов салайан ытта, сүрүн иһитиннэринин тыа хаһаайыстыбатын управлениетын начальнигы э.т. В.М.Ядрихинский онордо.

Кини оттооһун туһунан бу иһиннэ бэс ыйын 27 күнүгэр улуус дьаһалтатын планеркатыгар көрдүлүбүтүн, ол кэминтэн сири-уоту кэрийэн көрүү уонна нэһиликтэр баһылыктарын кытта чуолкайдаһы түмүгэр уларытылар кирибэттэрин эттэ. Ол эрэ буолбатах, эрдэлээн этэххэ, мунньах түмүгүнэн быйылгы оттооһун политикатын улууска тосту уларытар сорок турда.

Маньаха Правительствонан тиздрилибит 34400 тонна от быһаарыны оһунан хаалларан туран, бэйэ улуус иһинэн халбаһанан биэрэр сеп дэннэ. Эмиз ааһынан-суоттанан көрүү түмүгүнэн, 800 тоннаан тиздрилибит страховой фонда отун арыый көбүнү ылынар наада буолбут. Ити сүрүннээн Соловьев нэһилигэни суотугар. Нэһилик 400 тоннаттан 500-кэ тиздэргэ былааннаабыт. Аны 2757 тонна сүөһү аһылыга булар күөх үүнээйи ылыллыахтаах, ол иһиттэн 1375 тонна сенаж. Сүөһү аһылыгар хөдүлүтүтүн, бааһынаттан ылыллыахтаах быйылгы былааннар, итиниктэр. Ол эрэри, мизстэлэргэ сири-уоту көрүү, билгэлэһин түмүгүнэн, ити сыппаралар туолбат чинилээхтэрэ этилиннэ. Сүрүн биричиннэтинэн алаастар курааннаабыттар, үрэх сирдэр уулаах сүрдэ сыталара, аһына туруута. Онон үгүс нэһиликтэр оту атылаһарга хайы-үө 1700 тоннага сайаапка түһэрбиттэр. Уонна төһө оту-ылаһарыан мизстэбэ оттуурга суоттаналлар. Маньаха биер варианынан улууска көһөн оттуур үгэс баара санатылынна. Холобур, иннээ туора да улуустарынан буолбакка, эрдэгэри уураабынан нэһиликтэринэн сыһырыллыбыт Амма, Нуотара угуор баар хөдүлалары туһанарга. Биллэн турар, хаһыс да сылларын оттомотох буолан сөкүнэн, талабынан үүнэн хос проскуоту көрсөр дуолкай эрэри.

Үрэхтэр угуор көһөн оттууру улуус баһылыгын бастаах солбуйааччы Н.Н.Попов сыһытык турордо. Билингэттэн оту атылаһарга суоттаначчылары улаханньк сэмэлээтэ. Тастан оту атылаһар эргиччи ноооттооһун холобурдаата. Биер тонна от 4000 солк., аны итиннэ тиздэринтэн эбэн кэбис. Кини бу мунньах иһингэр аҕай, күн бэһэһэз Правительство Председателин солбуйааччы Д.Ф.Наумова приемна сүлдүүбүтүн, Тыа хаһаайыстыбатын министр А.И.Степанов көрсөн кэспитин билиһиннэрдэ. Онуоха быйыл оттооһунга былырыныгы курдук тиздэрингэр көмө оһоһуллубатын биридик эппиттэр. Дмитрий Федосеевич Чуралчылар кэлин сылларга көһөн оттообот буоллугут, Ылалы таатталар сыл ахсын Амма угуор тахсан оттообуттарын атылаһабыт, — дизбитин тиздэртэ. Кырдык, өрүү умнаһалар ыараханан этэн туран, Николай Николаевич салгы дьону мизстэбэ тэрийэн, маньаха үлэлтэ суоктары мобилизациялаан уонна урукку практиканан 150 тонна оту бэлэмниир үлэ-сынньалан лаабырдарын сөргүтэн, оскуола оболорун звеноларын эмиз

үлэлэтэргэ, уулаах сирдэри иһин хотуурунан ыларга сорок туруорда. Көһөн оттуурга сэткэнэх, талах сирдэргэ роторнай охсор абыраллаах. Балар Дьоккуускайга аҕалылан сүөкэнэ тураллар эбит. Онон кини бу сырыгыгар итинтэн улууска сакаастаан кэлбит, сыаналара да халымыр уонна инникитин манньк техникалар үрэх угуор көһөн оттуур, онно сири оһостунар, кизгитинэн дьарыгыгар звеноларга уһатыллыбыт болдьоххо төлөһөргө бэриллэхтэрэ. Оттооһунга оскуолалар трактордарын эмиз туһаныллыахтаах.

Уматык. Хайа да сыллаагар балаһа быһаарыллан кэлбит. Ылар ынах, биз төбөтүгэр бэриллэр субсидия эрдэлээн бэриллибитинэн "Туймаада-нефть" АК нөһүө аҕалылар. Соловьев, Алабар, Бахсы дизки бу күнэргэ тиздриллэр. Холобур, бу кэлин бизэ 550 тг. солк. кэлбитэ тутатына тырыллыбыт. Утары төлөһүүгэ саллаас чааһы билгитин ханган бааһар булуохха эмиз сеп.

Этиллибитин курдук, иккис суотталаабынан сүөһү аһылыгын бааһынаттан ылыы болсомтого турар. Маньаха "Чуралчытааһы МТС" ААО директора Н.В.Оконешников иһитиннэринтэн, быйыл туорахтаах културалары 250, күөх үүнээйини (зеленканы) 607 гектарга ыспыттар. Ити былаантан 120 гектарынан элбэх. Николай Васильевич от үүнүүгэ мөлтөөһүнүнэн күөх үүнээйини күөскэ ыһар наадатын эмиз тоһоһолоон эттэ. Ардах таппыт сорок бааһыналар үүнүүлэрэ кулаһана суох дизн туран, инникитин улуус өттүтүн кинилэргэ өйөбүл наадатыгар сыаналарын үлэлтэннэ. Чуолаан, сенажка анаан ыһыга сизмэ бурдукка барыта бэйэ харчыта ороскуоттамыт. Уолсайынан, бурдуктан ураты күөх үүнээйигэ субсидия харчыта бэриллэ илик. Итиннэ улууска 2,5 мөл. солк. көрдүлүбүтүн муниципальнай тэриллин өттүтүн сүүрэн-көтөн, кэспитинэн ыла охсорго көх-нэм буоларга туруоруста. "Сахазернопродукта" нөһүө кэлиэхтээх сизмэ бурдук барыта кэлин хаһаайыстыбаларынан түктэтиллэбит.

Кэспитингэ кытыбыт нэһилик баһылыктара мизстэбэ оттооһун муһыабын ыппыттарын, сорохтор биердриллэн дьону, бааһынай хаһаайыстыба салайааччыларын, кырдыаастары кытта субэлэспиттарын иһитиннэрдилэр. Оннук маассабай буолбатах эрэри, дьон оттооһунга кириэлээн эрлэр. Үксүлэрэ техника өрөмүөнүгэр сылдьаллар, сири-уоту бэринэн, тууллэн оттуур сир көрдөнөллөр. Алабар нэһилигэнин баһылыга В.М.Тимофеев оттооһунга улахан былаан түспүтүн, күөх үүнээйини киллэрэн туран, мунугаан 1500 тоннаны ылаахха сөбүн, алаастар кууран-хатан, бүүрүктэрэ кытаран хаалбытын эттэ. Көһөн оттууру тэрийэр буоллаха кинилэр аккаастамматтар. Былырын чааһынай ыалларга 40 - ча тонна оту атылаһыттар, Тааттаны кытта сибэстэрин быспаттар. Хадаар баһылыга В.В.Никонов быйыл

нэһиликкэ чааһынайдар, бааһынайдар атылаһаннар түөрт МТЗ эбиллибитин, проблема дизельнай арыы суодар буоларын, мань "Агроснаб" нөһүө нэһиликтэринэн тиздэри туруоруста. Кытаанаттан баһылык И.П.Игнатеев 1650 тонна от былаанын 80-85% эрэ тиздэр туруктаахтарын эттэ. Сыланнар, Төлөйдөр, Чуралчы сэлэһнээтэ оттуур хөдүгэ кыраһаһын, курааннаабытын ыйдылар. Сир суотттан Чуралчы сэлэһнээтигэр ынах сүөһү ахсаана былырын 730 төбөнөн ачаабыт. Маньаха баһылык И.Н.Аммосов кини сэлэһнээбэ элбэх сүөһүнү тутар хайыска сыһатын, сүөһү хото кыра учаастактарынан, нэһиликтэринэн киһиннэхтээгин тоһоһолоон бэлэстээтэ.

Кинилэри сэргэ тыа хаһаайыстыбатын управлениетын кылаабынай агронома М.Г.Сибириков, нэһиликтэр баһылыктара Одылуунтан Л.В.Ефремова, Хоптобогтон А.П.Старостин, Хайахсыттан В.Е.Федоров, оттооһунга Хадаар, Хоптобо нэһиликтэригэр улуустан бэрэстэбитил нэһиликнээ социальнай көмүскэллээх буолуутугар управление начальнига С.И.Никитин информациялаатылар. Чуолаан, Семён Иванович хайа да нэһиликкэ күүтүү, холкутуйуу позицията баарын эттэ. Кини салгы дьон буһан-хатан оттуурун ситиһэргэ күүлэйдэри тэрийэргэ этик киллэрдэ. Оттон хайахсыттар арбаа, хоту өтүлэрэ курааннаан Мэнэргэ киһиэргэ бэлэмнэрин биллэрдилэр.

Мунньагы түмүктүүр этиитигэр И.Н.Аммосов ааспыт сыл күһүнүгэр нэһиликтэр баһылыктара оту атылаһына баһаанча сүүрэн-көтөн биербиттарын санатта. Үгүс тэрэһин үптэн-харчыттан тутулуктанар. Бу хойугаан хамсырын, бэйэ салайынытыгар кириһинэн ол өссө уустугун бэлэстээтэ. Аны атытыгар оту көрдүүр нэһиликнээ дьону социальнай турута арааһынай. Кыаммат, оттоор оҕото-уруута суох дьон бааллар. Кинилэргэ, кырдык, көмө наада. Кини салгы: "Дьону түмэлтээххэ, дьаһаһахтаах оһорон хаалар балаһыаньылаахтар. Холобур, Мэнэриттан 100 гектар сир Хоптобого сыһаарыллыбыта. Мань нэһиликтэр бэйэбит дуоһабардаһын, улууһунан дьаһаллыбат. Правительство оттооһун политикатын хааччылар. Быйыл саа сир үлэтигэр көмө оһоһулла кингэ. Дойдуга орто үүнүү баар. Тэрининг — дизн туран, түмүгэр хааччылар тэрилтэлэргэ тохтоото. Маһаһынар, бэкэһинэлэр сайынны үлэ режимигэр көһүөхтээхтэр, ол хотуруоһулаһахтаах.

Мунньах оттооһунга Н.Н.Попов салайааччылаах, В.М.Ядрихинский солбуйааччылаах улуустаагы координационнай оперативнай штабы тэрийдэ, быйылгы сүөһү аһылыгын бэлэмнээгин былаанын биердин көрүмнэринэн, нэһиликтэринэн биһиргэттэ. Эмиз нэһиликтэринэн саллаас оту бэлэмнээһингэ, сүөһү, сылгы төбөтүгэр бэриллэр субсидия кэспитин түргэтэртэ, СР Правительствотын Председателин Борогокуолугар киһиэн бэриллэр лизинговай техниканы ылары хааччылар дьаһаллары ыларыгар тыа хаһаайыстыбатын управлениетын (В.М.Ядрихинский) эбэһинэстээтэ.

С.СМИРНИКОВА.

НЭНИЛИЭКТЭРИНЭН 2005 СЫЛ ОТ ЫЙЫН БАСТАКЫ КҮНҮНЭЭБИ ТУРУГУНАН ҮҮТҮ СОБОТУОПКАЛААНЫН ТУОЛУУТА

(центнеринэ)

НЭНИЛИЭКТЭР	Сылаа дун баслан	Үүнэ шэрхэн 6 майга				Бас майгаар			
		Был аан	Туолуута	%	2004 сыла туолуута	2005 с от ыйы гар бы лаан	2004 с. туолуута	Билеринг ыттан тэгсбилэ	
Алдар	4370	1440	926,4	64	1222	538,2	649	- 110,80	
Бажы	3020	990	706,7	71	878	443,9	545	- 101,10	
Болтог	4200	1380	788,1	57	1026	533,5	642	- 108,50	
Болугур	5960	1960	1370,8	70	1290	810,6	738	72,60	
Арнылаах	2410	790	538,5	68	548	348,9	325	23,90	
Кытамыш	3500	1160	618,9	53	665	489	514	- 25,00	
Мугудай	4500	1480	922,8	62	1014	524,5	606	- 81,50	
Малдыжси	860	29	80,7	28	121	66,9	121	- 54,10	
Одлуун	5260	1740	1300,9	75	1233	906,7	758	148,70	
Салыын	5700	1880	1818,7	97	1451	1043	889	153,50	

Сылаа	6000	1980	1399,1	71	1380	845,2	852	- 6,80	
Тылай	3250	1070	695,6	65	991	416,1	452	- 35,90	
Хадаар	4000	1320	987,5	75	1141	568,5	650	- 81,50	
Хаталы	4100	1350	801,2	59	991	557,5	618	- 60,50	
Хайахсыг	3960	1300	1020,8	79	1226	503	601	- 98,00	
Хотого	5970	1960	1623,3	83	1864	826,4	948	- 121,60	
Чанар	5780	1990	1408,6	74	1643	671,1	744	- 72,90	
Чурапчы с.	6060	2000	1109	55	1644	641,5	892	- 246,90	
Тула	1400	460	274,2	60	353	190,4	225	- 34,60	
Улуус үрдү мөт	80300	26189	18392	70	20681	10928	11769	- 841,00	
"Чурапчы" ТХПК	74800	24660	17374	70	19567	10195	10950	- 755,00	
Маарыкчаа ннаагы ПО	5500	1790	1018	57	1114	733	819	- 86,00	

Улуустаагы тыа хаһаайыстыбатын управлениета.

БЫЫБАРДААЧЧЫЛАРЫ КЫТТА КӨРСҮНҮҮЛЭР

Бу күнүргэ Ил Түмэн депутата Макаров Иван Константинович кырыы учаастактарга сылдьан быыбардааччыларын кытта көрсүтэ.

Бэйэни салайыныгы кириинэн сибээстээн кырыы учаастактар олохтоохторо өйдөөбөт болпуруостара олус үгүс. Инники дикси сайдыы эпизиттээх кэмгэр миэстэбэ олох-дьаһах бары болпуруостарыгар үгүс проблемалар бааллар. Кинилэри быһаарыы олус уустук быһыыга-майгыга барар, оттон соробор олох да кылалыбат түгүнэр дьон-сэргэ санаатын актыыр, инникигэ эрэли үөскөтпөт. Кэнники сылларга кырыы учаастактары сайыннарыы государственная программа онорулларын туһунан үгүс кэпсэтиилэр бараннар олохтоохторго инникигэ эрэл кымын сабыах курдук буолбута эмиз умнуулан ээр курдук буолла. Хаһан, ханна уонна хайдах быһылаахтык ол туһунан салгыы кэпсэтэр туһунан болпуруос ыйанан баран турар. Манна быыбардааччылар быһаарылаах эпизити кууттэллэр.

Үрэх Күөрэ 30-тан тахса олохтоохторо депутаты кытта көрсүһүгэ кэлэн кэпсэтиигэ актыыбынай кыттыыны ыллылар. Ол курдук кинилэр Республика дьылбатыгар быһаарар оруулаах АЛРОСА компания инники дьылбата, субсидияны бизрн бэрээдэгэ, сире реформалааһын хаамыга, Илин энэргэ газ кэлитин бэрээдэгэ, үлэлээбэт пенсионердарга көмөлөр, инбэлиттэргэ көрүллэр льготалар, дьизни-уоту сылытыгы, электро-уотунан туһаныгы субсидия онтон да атын үгүс болпуруостары интериэһиргээтилэр. Маны таһынан кинилэри кыаммат дьон улуустаагы интернаттарын өрөмүөнэ ордук долгутар.

Тыл эпизит Седалищев А. "Чолбон" дьиз тэрилтэни кытта дуогабардаһан интернат дьизини тутууга үлэлээбит харчылар баачаанга дылы соробор төлөнө илигин уонна ону ирдээргэ көрдөстө. Манна улуус салалтата, чуолаан социальной харалта управлениета, бу болпуруоһу быһаарыыга көмөлөһөллөрө, харчыны үлэлиттэргэ тиэрдэллэрэ наада буолбут. Эдэр специалист Илларионов М.Д. олорор дьиз суох буолан эдэр үлэһиттэр тохтуу сатаабаттарын эттэ, эргэ кулууп дьизини өрөмүөннээн үлэбэ киллэрэр туһунан туруоруоста. Кырдыаастар интернаттарын сөбүздиссэйэ Тарасов В.Т. суолу онорууга болломтотун ордук уурда. Куһабын талан эттэххэ ылдыар-сүтэр, баһаар буолар түгүнүгэр сирим, туох да көмө кэлэр балаһыаньыга суоҕар тохтоото. Онон сибээстээн таарыйа водовоз масссына наадатын санатта. Интернат дьиз тэриллитэ 8 сыл буолла да быйыл эрэ Министество бэрээбэиттэлэ сылдьан баран усулуобуйа мөлгөсүн сөбөн барытын туһунан уонна суол оноруллубатагына, өрөмүөн үлэбэ быһаарыллыбатагына инникитин интернат дьиз сабыллан да хаалыан сөбүн долгуйан туран абынна.

Көрсүһүгэ Одлуун нэһилиэгин баһылыга Ефремова Л.В. уонна олохтоох баһылык Турантаев Н.Л. кыттыыны ыллылар уонна санааларын үлэлитинилэр, баар проблемалары бэлиэтээн туран көмө наадатын эттилэр. Депутат Макаров И.К. болпуруостарга хайдах быһылаахтык үлэли сылдьарын уонна инники былааннарын биллһиннэрдэ.

Уорба учаастага Хадаар нэһилигэр кириэр уонна үчүгэй сирдээх-уоттаах, ходоһалардаах сиринэн биллэр. Манна үчүгэйдик тиэрэнэххэ элбэх сүөһүнү, сылгыны тутан кэскиллээх производственной учаастагы тэрийнэххэ сөп. Билигин манна начальнай оскуола, кулууп, медпунт уонна атылыыр киоск үлэлиллэр. Саҥа дьиз туттан олохсуйааччылар эмиз бааллар. Учаастак баһылыга Сергеев А.П. субсидияны сүөһү төбөтүгэр бизрини кырыы учаастагы өйөөһүн курдук бэлиэтээтэ, киин ис суоллары онорууга уонна эрдэ атылаһыллыбыт пилораманы туруорууга көмөнү көрдөстө. Оно депутат грейдерин ытыгыга Хадаар баһылыга Никонов В.А. кытта кэпсэтэн, горючайынан көмөлөһөрүн туһунан уонна пилорамга дьигател булан бизрери эрэннэрдэ. Дьоннор маны ордук астына уонна сөбүлүү иһиттилэр. Тыл эпизит Р. Степанов сир туһунан сокурнары интериэһиргээтэ, телевизорунан НВК программатын көрбөттөрүн, оборудование онорула барбыт аатыран баран наһаа уһаабытын абынна. Дьячковский И.Д. улуустаагы тыа хаһаайыстыбатын управлениета субсидияны харчынан буолбакка сылаанан туран горючайынан аахсарын сыһанан аахпытын Иван Константинович өйөөтө уонна маны быһаарсыан дьиз эрэннэрдэ. Олохтоох бэйэни салайыныгы кириинэн сибээстээн кыра учаастактар эстэр дьылбалахтарын ахтан туран урукку программаны сөхсүтэн сананы онгорго наадалааһын ахтылар. Оноуоха Ил Түмэн аграрнай комитетта көмөлөһөрүн көрдөһүү быһытынан Лукина Н.Д. эттэ уонна оскуоланы эспэт, төттөрүтүн сайыннаар, кыра учаастактарга кууһунан эргин биридэ эмиз да буоллар тэриллэрэ наадатын бэлиэтээтэ.

Бу көрсүһүлэртэн көстөрүнэн кырыы учаастактар кыһалбарын өссө төгүл болломтобо ылар, олору быһаарыыга улуус өттүнэн быһаарылаах дьаһаллары ылыгы бириэмэни куоттарбакка уопсай субэни булар уонна бу болпуруоһу кэлминик быһаарыыга Правительствон уонна Ил Түмэни кытта биригэ үлэлиир наадата тирээн турар сорок буолбут.

"СО" корр.



ӨЙДӨБҮНҮК, ӨРӨТӨЙ ҮНҮЛЭҔА

Малдыжси учаастагар от ыйын 9 күнүгэр 2005 сыл урукку дэриэбинэбэ Кыайыы 60 сылыгар аналаах үбүлүөйүнэн өрөтөй ыһааҕа буолла.

Ыһаах тэрээһинэ учаастак баһылыга Кузьмин Г.Г. эрдэттэн бэлэмнээн, үрдүк таһымнаахтык ааста. Ол курдук киин тэрээһининэн ыһаах күн "Иккис Малдыжси Аба дойду көмүскэлигэр" дьиз 350 страницалаах кинигэ, автора Корякин М.Н., бэчээттэнэн, күн сирин көрдө. Ити күн 11 чаастан сэриигэ сылдьыбыт 146 буйун испиниэгэ оноруллубут саҥа пааматынныгын үөрүүлэх аһыы сиэрэ-туома буолла. РФ үтүөлээх художнига Родионов Г.Н. онорбут. Урукку өттүгэр сэриигэ өлбүттэргэ анаан үс памятник оноруутун тэрийсипит, оройуон бастагы суоллар дьахтара, Чурапчы сэлээннэтин Малдыжси 58 киһитин сэри кэмгэр дьизиттэр хоннорон атаарбыт Посельская Ольга Петровна аһар чистээтэн. Малдыжситтэн төрүттээх Республикаабы "Саха видео" техника директора Пестерев В.В. "Ытык Малдыжси" дьиз 3 чаастаах документальнай киинэтин уһулан түмүктээтэ. Аны күһүн киинэ оноруллан, олохтоохторго түнтүллизэ.

Малдыжси сэрииттэн эргиллибит буйууннар 1948 сыллаахха өлбүт таһаарыстарыгар кэриэстээн онорбут памятник тула өрөтөй ыһааҕа ыһытылына. Памятника улуу Сталин, икки өттүнэн орденнарынэн наһарадалааһыт буйууттар портреттара уруһуйданан киэргэллэртэр көрүөхтэн олус кэрэ, киһи дууһата олус үөрэр, астынар гына памятныгы ремонтнанан киэргэллэртэр. Ону таһынан саҥа дэриэбинэбэ кулуупка документальнай выставка аһыллан үлэлээтэ. Сэриигэ өлбүт буйууттар тустарынан дириг ис көһөннөөх, киһи дууһата айманар, эмиз да өрө көтөбүллэр доклады Малдыжси ыччата Корякин М.Н. онордо.

Ыһаахха элбэх ыалдьыттар кэлбиттэрэ, дьон наһарыаньытын өссө эбии күүрдэн биридэ. Ол курдук Москва куоратын РФ прокуратуратын солбуйааччы ийэтэ Холмогорова М.И., көһүү кэмгэр Кэбээйигэ Малдыжси 70-тан тахса оботун үөрэппитин, көмөлөспүтүн абынна, үөрэнээччилэри кинини үрдүктүк чистээтилэр, ол ортоугар аатырбыт худуоһунньук Мунхалов А.П. баар. Санкт-Петербург куораттан Саха сирин посольствотын салайааччыта Мутин М.В. Малдыжси сиригэр-уотугар улааппытын уйадыһан кэпсээтэ. Ил Түмэн депутата Санников М.С. эбэрдэлээн суруйбут хоһосонугар, мелодиятыгар олус үчүгэй ырыаны ыллаан көрөөччүлэри сөхтөрдө. Мэнэ-Хагалаас Сымаах баһылыга Ходулов И.Н. делегацияны ажалан, сахалыы таҕастаах кириэн тойук туойан дьону үөртэ да, соһутта да. Ону таһынан Сахабыт сирин Верхоянскый, Өлөөн, Кэбээйи, Нам, Дьокуускай

онтон да атын улуустар урукку Малдыжси олохтоохторугар кэлэн аймах-билэ дьонун көрсөн үөрдүлэр-көттүлэр.

Үөрүүлээх концерт кэнниттэн тыыл, үлэ ветераннарыгар, сэрии тулаайахтарыгар, тэрээһин үлэбэ кыттыбыт дьонго бочуотунай грамоталары, эбэрдэ суруктары, телевизортан сабалаан элбэх өйдөбүнньүк бэлэхтэри туттардылар.

Күнүс 3 чаастан спортивной күрэхтэһиилэр сабаланылар. Мас тардыһытыгар "Манчаары" спартакладатын чемпиона Алексеев В.А. түһүлгэни олус киэргэттэ. Финальной кириһиэгэ киниэхэ улахан утарсыыны олохтоох ыччата Тарабукин Айаан онордо. Бастаабыт спортсменна 2000 солкуобай харчы бириис туттарылына. Хапсабайга эдэрдэргэ Малдыжсигэ олорон ааспыт ытык кырдыаҕас Жирков Ион Петрович сизэ Кононов Аматтан кэлэн бастаата. ССРС спордун маастара Андреев бирийини илиниттэн ылан үөрдэ-көттө. Ветераннарга Дьокуускай куораттан сылдьар сэри ветеранын уола Пестерев П.В. бастаан, сотовай телефон хаһаайынынан буолла. Уопсайа Малдыжситтэн төрүттээх сэрии ветераннарын оболоро 32 бирийи туруорбуттара спортсменнары өрө күүртэ. Үрдүк таһымнаах күрэхтэһиини спортивной журналист Посельской В.Ф. салайан ыһытыга хайбалаах суол.

Киһэ 8 чаастан саҥа дэриэбинэ ипподромугар ат сүүрдүүтэ буолла. Ол курдук Сымаахан 10, Мугудайтан 6 уонна Малдыжситтэн төрүттээхтэр аттара биэс дистанцияга, ыгыырдаах аттар сүүрбүттэргэ бири олус үөрүүлээх түгэниин буолла. Хамаанданан күрэхтэһиигэ олохтоохтор аттара бастааннар Жиркова Анастасия Ионовнаттан ынах-сүөһүнү ыланнар ботучу бириис буолла. Мугудай нэһилиэгин олохтообо Малдыжси сизэ Жирков К.Н. коммерческой сүүрүүнү тэрийэн сыналаах бэлэһин Малдыжситтэн төрүттээх Васильев И.К. "Соломка" дьиз ата алтыа буолан сүүрбүттэригэр бастаан уруй-ахал ортоугар туттарда.

Ити кэнниттэн Ытык Малдыжси сиригэр күн тахсыар дьизри ырыа-тойук, оһуоһай тэриллэн, дьон санаатыгар хойукка дылы умнуллубаттык өрө күрүүлээх ыһаах буолан ааста.

Ити курдук ыһаахха 146 Аба дойду көмүскэлигэр кыттыбыт Малдыжси нэһилиэгэ буйууттарын кэриэстэригэр, кинилэр истэриттэн 15 офицер, 3 сахаттан бастагы байыаннай летчикын, 2 "Кыһыл Знамя" орден, 3 киһи "Аба дойду Аат" 3 степеннээх орденнарынэн наһарадалааһыт дьонун кэриэстээн аастылар, кинилэр ааттарын үйэтидилэр.

Малдыжситтэн төрүттээх К.Е. ПЛАТОНОВ.
Хаартыскаа: ыһаах кэмгэр

О. ЖИРКОВА.

